

5.7.2 – Výtvarná výchova

1 Charakteristika vyučovacího předmětu

VÝTVARNÁ VÝCHOVA je založena na dvou základních fenoménech – výtvarném projevu a na výtvarné kultuře. Rozvíjí specifické složky osobnosti orientované na vizuálním vnímání, obrazotvornosti, vyjadřování a komunikaci.

Základním rysem kompetence předmětu je propojování smyslových, citových a myšlenkových složek psychiky žáka se schopností hlubokého prožívání a osobitého vyjadřování jevů a vztahů v mnohotvárném vnějším a vnitřním světě. Propojování obrazného a verbálního vnímání, citění, myšlení a projevu napomáhá VV vnitřní duchovní jednotě osobnosti, jejímu celistvému bytí a humanizaci světa.

2. Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

	1.	2.	3.	4.	5.
Vv	1	1	1	1	1

Obsah učiva je volně rozvržen na tříletá období. Učitel si sám podle svého uvážení rozdělí učivo do jednotlivých ročníků. Jednotlivé klíče – náhledy na učivo – usnadňují orientaci v horizontální a vertikální návaznosti, propojování a gradování obsahu, úkolů a cílů předmětu. Úvod ke každému z klíčů obsahuje klíčová slova jako základní zobecňující a orientační pojmy pro kontinuální koncipování, realizaci a zpětnou vazbu.

INSPIRACE obsahuje uspořádané soubory námětů, TVOŘENÍ představuje tematizaci – uspořádání látky do okruhů. ZRCADLO obsahuje evaluační kritéria.

Hodinová dotace je v prvním až třetím ročníku 1 hodina týdně, ve čtvrtém a pátém ročníku 2 hodiny týdně. Na druhém stupni probíhá výuka v šestém a sedmém ročníku 2 x týdně, v osmém a devátém ročníku 1 x týdně. Výuka je realizována v kmenových třídách.

3. Průřezová témata.

1.-5.ročník

1. Osobnostní a sociální výchova	
---	--

a) Osobnostní rozvoj	<p>Rozvoj schopností poznávání - vnímání okol. světa, barev a pojmenování tvarů</p> <p>Sebepoznání a sebepečení – výtvarné sebevyjádření, rozvoj vlastního vkusu</p> <p>Seberegulace a sebeorganizace – práce ve dvojicích, ve skupinách – učí se spolupráci a rozplánovat jednotlivé postupy</p> <p>Psychohygienu – hra s barvou, uvolnění, relaxace – abstraktní práce</p> <p>Kreativita – nebát se vyjádřit své nápady, realizovat je a dotvářet</p>
b) Sociální rozvoj	<p>Poznávání lidí – vzájemné poznávání se při práci ve skupině</p> <p>Mezilidské vztahy – respektování práce ostatních a vzájemná pomoc</p> <p>Komunikace – řeč barev a tvarů, jak je vnímáme, rozbor uměleckých děl</p> <p>Kooperace a kompetice – rozvíjet dovednost navazovat na druhé i prosadit vlastní názor</p>
c) Morální rozvoj	<p>Řešení problémů a rozhodovací dovednosti – učí se řešit problematiku technického rázu, zvládat různé malířské postupy</p> <p>Hodnoty, postoje, praktická etika –hodnocení vlastní i cizí práce, umět pochválit i zkritizovat</p>
2. Výchova demokratického občana	
3. Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	<p>Evropa a svět nás zajímá – život dětí v cizích zemích, výtvarné ztvárnění zážitků z prázdnin</p> <p>Objevujeme Evropu a svět – životní styl Evropanů, jejich zvyky, tradice</p>
4. Multikulturní výchova	<p>Lidské vztahy- vztahy v rodině , v kolektivu třídy - využití v tematické práci</p> <p>Etnický původ – poznávání umění různých etnických skupin</p>
5. Environmentální výchova	<p>Ekosystémy – vyjádření proměny ekosystémů v různých ročních obdobích, využití přírodních materiálů, ochrana přírody</p> <p>Základní podmínky života – voda, vzduch, země – výtvarné vyjádření, péče o rostliny</p> <p>Lidské aktivity a problémy životního prostředí – průmysl a životní prostředí – modely, stavebnice, makety</p> <p>Vztah člověka k prostředí- naše obec , její historické památky, architektura – tematické využití</p>
6. Mediální výchova	<p><u>Tematické okruhy receptivních činností:</u></p> <p>kritické čtení a vnímání mediálních sdělení – význam reklamy, kritický přístup k ní, pokus o vlastní tvorbu - plakáty</p>

Tematické okruhy produktivních činností:

tvorba mediálního sdělení - spolupráce se školním časopisem, knihovnou – výtvarné soutěže, výstavy, vernisáž

4. Klíčové kompetence

KOMPETENCE K UČENÍ

žák:

- Obohacuje se o nové poznatky ve sféře materiální a duchovní prostřednictvím vlastní tvorby
- Experimentuje s materiálem, pocity i získanými vědomostmi
- Rozvíjí tvořivost aktuálním osvojováním různých výtvarných technik
- Vnímá umělecké dílo a slohy v jejich historickém kontextu
- Formuje studijní dovednosti cvičením představivosti, fantazie a paměti

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

žák:

- kriticky myslí při posuzování uměleckého díla i vlastní tvorby
- je schopen obhájit svá rozhodnutí
  - hodnotí své výsledky slovně
  - utváří a rozvíjí základní dovednosti pro spolupráci ve skupině, s učitelem a jinými lidmi
  - napomáhá k zvládnutí vlastního chování pomocí výtvarného projevu

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

žák:

rozvíjí dovednosti vést diskusi a dialogy o dojmu z uměleckého díla
výstižně a kultivovaně se vyjadřuje ve výtvarném projevu
přístupuje k umění a kultuře jako ke způsobu dorozumívání
přispívá ke schopnosti úspěšně a samostatně se zapojit do mediální komunikace
přispívá ke schopnosti přizpůsobit vlastní činnost potřebám a cílům týmu

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

žák:

využívá prostoru pro osobité výtvarné projevy
podílí se na utváření příjemné atmosféry a estetického prostředí školy

rozvíjí schopnost poznávání, sebepoznávání a sebepojetí
 snaží se o cvičení sebekontroly a sebeovládání
 cvičí se v kreativitě a je v ní podporován
 poznává lidi v rámci skupiny a třídy
 utváří hezké mezilidské vztahy

KOMPETENCE OBČANSKÉ

žák:

respektuje , chrání a oceňuje naše tradice a kulturní a historické dědictví
 má potřebu návštěv výstav a galerií
 projevuje zájem o kulturní dění
 ochotně pomáhá zejména slabším

KOMPETENCE PRACOVNÍ

žák:

osvojuje si výtvarné techniky, nástroje
 používá bezpečně a účinně materiály, vybavení, nástroje
 s radostí pracuje a tvoří

5. Očekávané výstupy a učivo, rozdělení učiva do ročníků

1. stupeň – 1. období

Očekávané výstupy – 1. období	Učivo
žák <i>1.1 rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (linie, tvary, objemy, barvy, objekty); porovnává je a třídí na základě</i>	1. ROZVÍJENÍ SMYSLOVÉ CITLIVOSTI 1.1 prvky vizuálně obrazného vyjádření - linie, tvary, objemy, světlostní a barevné kvality, textury - jejich jednoduché vztahy

odlišností vycházejících z jeho zkušeností, vjemů, zážitků a představ

1.2 v tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace

1.3 vyjadřuje rozdíly při vnímání události různými smysly a pro jejich vizuálně obrazné vyjádření volí vhodné prostředky

1.4 interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření; odlišné interpretace porovnává se svojí dosavadní zkušeností

1.5 na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či

upravil

(podobnost, kontrast, rytmus), jejich kombinace a proměny v ploše, objemu a prostoru

1.2 **uspořádání objektů do celků** - uspořádání na základě jejich výraznosti, velikosti a vzájemného postavení ve statickém a dynamickém vyjádření

1.3 **reflexe a vztahy zrakového vnímání k vnímání ostatními smysly** - vizuálně obrazná vyjádření podnětů hmatových, sluchových, pohybových, čichových, chuťových a vyjádření vizuálních podnětů prostředky vnímatelnými ostatními smysly

2. UPLATŇOVÁNÍ SUBJEKTIVITY

2.1 **prostředky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ a osobních zkušeností**, -manipulace s objekty, pohyb těla a jeho umístění v prostoru, akční tvar malby a kresby

2.2 **typy vizuálně obrazných vyjádření** - jejich rozlišení, výběr a uplatnění - hračky, objekty, ilustrace textů, volná malba, sochařství, plastika, animovaný film, comics, fotografie, elektronický obraz, reklama

2.3 **přístupy k vizuálně obrazným vyjádřením** - hledisko jejich vnímání (vizuální, haptické, statické, dynamické), hledisko jejich motivace (fantazijní, založené na smyslovém vnímání)

3. OVĚŘOVÁNÍ KOMUNIKAČNÍCH ÚČINKŮ

3.1 **osobní postoj v komunikaci** - jeho utváření a zdůvodňování; odlišné interpretace vizuálně obrazných vyjádření (samostatně vytvořených a přejatých) v rámci skupin,

v nichž se dítě pohybuje; jejich porovnávání s vlastní interpretací

3.2 **komunikační obsah vizuálně obrazných vyjádření** - v komunikaci se spolužáky, rodinnými příslušníky a v rámci skupin, v nichž se žák pohybuje (ve škole i mimo školu); vysvětlování výsledků tvorby podle svých schopností a zaměření

3.3. **proměny komunikačního obsahu** – záměry tvorby a proměny obsahu vlastních vizuálně obrazných vyjádření i děl výtvarného umění

Rozdělení učiva do ročníků

1. třída

1. ROZVÍJENÍ SMYSLOVÉ CITLIVOSTI

1.1 prvky vizuálně obrazného vyjádření -
linie, tvary, objemy, světlostní a barevné
kvality

1.2 uspořádání objektů do celků - uspořádání
na základě jejich výraznosti, velikosti a
vzájemného postavení

2. UPLATŇOVÁNÍ SUBJEKTIVITY

2.2 typy vizuálně obrazných vyjádření -
jejich rozlišení, výběr a uplatnění - hračky,
objekty, ilustrace textů, volná malba

2.3 přístupy k vizuálně obrazným
vyjádřením - hledisko jejich vnímání
(vizuální, haptické, statické, dynamické),
hledisko jejich motivace (fantazijní, založené
na smyslovém vnímání)

3. OVĚŘOVÁNÍ KOMUNIKAČNÍCH ÚČINKŮ

3.1 osobní postoj v komunikaci - jeho
utváření a zdůvodňování; odlišné interpretace

2. třída

1. ROZVÍJENÍ SMYSLOVÉ CITLIVOSTI

1.1 prvky vizuálně obrazného vyjádření -
linie, tvary, objemy, světlostní a barevné
kvality, textury - jejich jednoduché vztahy
(podobnost, kontrast, rytmus), jejich
kombinace a proměny v ploše, objemu a
prostoru

1.2 uspořádání objektů do celků - uspořádání
na základě jejich výraznosti, velikosti a
vzájemného postavení ve statickém a
dynamickém vyjádření

2. UPLATŇOVÁNÍ SUBJEKTIVITY

2.1 prostředky pro vyjádření emocí, pocitů,
nálad, fantazie, představ a osobních
zkušeností, -manipulace s objekty, pohyb těla
a jeho umístění v prostoru, akční tvar malby a
kresby

3. OVĚŘOVÁNÍ KOMUNIKAČNÍCH ÚČINKŮ

3.1 osobní postoj v komunikaci - jeho
utváření a zdůvodňování; odlišné interpretace

3. třída

1. ROZVÍJENÍ SMYSLOVÉ CITLIVOSTI

1.3 reflexe a vztahy zrakového vnímání k
vnímání ostatními smysly - vizuálně obrazná
vyjádření podnětů hmatových, sluchových,
pohybových, čichových,
chuťových a vyjádření vizuálních podnětů
prostředky vnímatelnými ostatními smysly

2. UPLATŇOVÁNÍ SUBJEKTIVITY

2.1 prostředky pro vyjádření emocí, pocitů,
nálad, fantazie, představ a osobních
zkušeností, -manipulace s objekty, pohyb těla
a jeho umístění v prostoru, akční tvar malby a
kresby

2.2 typy vizuálně obrazných vyjádření -
jejich rozlišení, výběr a uplatnění - hračky,
objekty, ilustrace textů, volná malba,
skulptura, plastika, animovaný film, comics,
fotografie, elektronický obraz, reklama

2.3 přístupy k vizuálně obrazným
vyjádřením - hledisko jejich vnímání
(vizuální, haptické, statické, dynamické),
hledisko jejich motivace (fantazijní, založené
na smyslovém vnímání)

3. OVĚŘOVÁNÍ KOMUNIKAČNÍCH ÚČINKŮ

3.2 komunikační obsah vizuálně obrazných
vyjádření - v komunikaci se spolužáky,

vizuálně obrazných vyjádření (samostatně vytvořených a přejatých) v rámci skupin, v nichž se dítě pohybuje; jejich porovnávání s vlastní interpretací

3.2 komunikační obsah vizuálně obrazných vyjádření - v komunikaci se spolužáky, rodinnými příslušníky a v rámci skupin, v nichž se žák pohybuje (ve škole i mimo školu); vysvětlování výsledků tvorby podle svých schopností a zaměření

vizuálně obrazných vyjádření (samostatně vytvořených a přejatých) v rámci skupin, v nichž se dítě pohybuje; jejich porovnávání s vlastní interpretací

rodinnými příslušníky a v rámci skupin, v nichž se žák pohybuje (ve škole i mimo školu); vysvětlování výsledků tvorby podle svých schopností a zaměření

3.3. proměny komunikačního obsahu – záměry tvorby a proměny obsahu vlastních vizuálně obrazných vyjádření i děl výtvarného umění

1. stupeň – 2. období

Očekávané výstupy – 2. období	Učivo
<p>žák</p> <p><i>1.6 při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření; porovnává je na základě vztahů (světlostní poměry, barevné kontrasty, proporční vztahy a jiné)</i></p> <p><i>1.7 užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku: v plošném vyjádření linie a barevné plochy; v objemovém vyjádření modelování a sochařský postup; v prostorovém vyjádření uspořádání prvků ve vztahu k vlastnímu tělu i jako nezávislý model</i></p> <p><i>1.8 při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností i na tvorbu vyjádření, která mají komunikační účinky pro jeho nejbližší sociální vztahy</i></p> <p><i>1.9 nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly; uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě</i></p> <p><i>1.10 osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření; pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky (včetně prostředků a postupů současného výtvarného umění)</i></p> <p><i>1.11 porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace</i></p> <p><i>1.12 nalézá a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil</i></p>	<p>1. ROZVÍJENÍ SMYSLOVÉ CITLIVOSTI</p> <p>1.1 prvky vizuálně obrazného vyjádření - linie, tvary, objemy, světlostní a barevné kvality, textury - jejich jednoduché vztahy (podobnost, kontrast, rytmus), jejich kombinace a proměny v ploše, objemu a prostoru</p> <p>1.2 uspořádání objektů do celků - uspořádání na základě jejich výraznosti, velikosti a vzájemného postavení ve statickém a dynamickém vyjádření</p> <p>1.3 reflexe a vztahy zrakového vnímání k vnímání ostatními smysly - vizuálně obrazná vyjádření podnětů hmatových, sluchových, pohybových, čichových, chuťových a vyjádření vizuálních podnětů prostředky vnímatelnými ostatními smysly</p> <p>2. UPLATŇOVÁNÍ SUBJEKTIVITY</p> <p>2.1 prostředky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ a osobních zkušeností, -manipulace s objekty, pohyb těla a jeho umístění v prostoru, akční tvar malby a kresby</p> <p>2.2 typy vizuálně obrazných vyjádření - jejich rozlišení, výběr a uplatnění - hračky, objekty, ilustrace textů, volná malba, sochařství, plastika, animovaný film, comics, fotografie, elektronický obraz, reklama</p> <p>2.3 přístupy k vizuálně obrazným vyjádřením - hledisko jejich vnímání (vizuální, haptické, statické, dynamické), hledisko jejich motivace (fantazijní, založené na smyslovém vnímání)</p> <p>3. OVĚŘOVÁNÍ KOMUNIKAČNÍCH ÚČINKŮ</p> <p>3.1 osobní postoj v komunikaci - jeho utváření a zdůvodňování; odlišné interpretace vizuálně obrazných vyjádření (samostatně</p>

vytvořených a přejatých) v rámci skupin, v nichž se dítě pohybuje; jejich porovnávání s vlastní interpretací

3.2 komunikační obsah vizuálně obrazných vyjádření - v komunikaci se spolužáky, rodinnými příslušníky a v rámci skupin, v nichž se žák pohybuje (ve škole i mimo školu); vysvětlování výsledků tvorby podle svých schopností a zaměření

3.3. proměny komunikačního obsahu – záměry tvorby a proměny obsahu vlastních vizuálně obrazných vyjádření i děl výtvarného umění

Rozdělení učiva do ročníků

4. třída	5. třída
<p>1. ROZVÍJENÍ SMYSLOVÉ CITLIVOSTI</p> <p>1.2 uspořádání objektů do celků - uspořádání na základě jejich výraznosti, velikosti a vzájemného postavení ve statickém a dynamickém vyjádření</p> <p>1.3 reflexe a vztahy zrakového vnímání k vnímání ostatními smysly - vizuálně obrazná vyjádření podnětů hmatových, sluchových, pohybových, čichových, chuťových a vyjádření vizuálních podnětů prostředky vnímatelnými ostatními smysly</p>	<p>1. ROZVÍJENÍ SMYSLOVÉ CITLIVOSTI</p> <p>1.1 prvky vizuálně obrazného vyjádření - linie, tvary, objemy, světlostní a barevné kvality, textury - jejich jednoduché vztahy (podobnost, kontrast, rytmus), jejich kombinace a proměny v ploše, objemu a prostoru</p>
<p>2. UPLATŇOVÁNÍ SUBJEKTIVITY</p> <p>2.2 typy vizuálně obrazných vyjádření - jejich rozlišení, výběr a uplatnění - hračky, objekty, ilustrace textů, volná malba, sochařství, plastika, animovaný film, comics, fotografie, elektronický obraz, reklama</p> <p>2.3 přístupy k vizuálně obrazným vyjádřením - hledisko jejich vnímání (vizuální, haptické, statické, dynamické), hledisko jejich motivace (fantazijní, založené na smyslovém vnímání)</p>	<p>2. UPLATŇOVÁNÍ SUBJEKTIVITY</p> <p>2.1 prostředky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ a osobních zkušeností, -manipulace s objekty, pohyb těla a jeho umístění v prostoru, akční tvar malby a kresby</p> <p>2.2 typy vizuálně obrazných vyjádření - jejich rozlišení, výběr a uplatnění - hračky, objekty, ilustrace textů, volná malba, sochařství, plastika, animovaný film, comics, fotografie, elektronický obraz, reklama</p> <p>2.3 přístupy k vizuálně obrazným vyjádřením - hledisko jejich vnímání (vizuální, haptické, statické, dynamické), hledisko jejich</p>

	motivace (fantazijní, založené na smyslovém vnímání)
<p>3. OVĚŘOVÁNÍ KOMUNIKAČNÍCH ÚČINKŮ</p> <p>3.1 osobní postoj v komunikaci - jeho utváření a zdůvodňování; odlišné interpretace vizuálně obrazných vyjádření (samostatně vytvořených a přejatých) v rámci skupin, v nichž se dítě pohybuje; jejich porovnávání s vlastní interpretací</p> <p>3.2 komunikační obsah vizuálně obrazných vyjádření - v komunikaci se spolužáky, rodinnými příslušníky a v rámci skupin, v nichž se žák pohybuje (ve škole i mimo školu); vysvětlování výsledků tvorby podle svých schopností a zaměření</p>	<p>3. OVĚŘOVÁNÍ KOMUNIKAČNÍCH ÚČINKŮ</p> <p>3.1 osobní postoj v komunikaci - jeho utváření a zdůvodňování; odlišné interpretace vizuálně obrazných vyjádření (samostatně vytvořených a přejatých) v rámci skupin, v nichž se dítě pohybuje; jejich porovnávání s vlastní interpretací</p> <p>3.3. proměny komunikačního obsahu – záměry tvorby a proměny obsahu vlastních vizuálně obrazných vyjádření i děl výtvarného umění</p>